25 PYTAŃ O KRYMIE

WYDANO
W 20 JĘZYKACH

WIARYGODNIE
ZWIĘŹLE
TREŚCIWIE

25 PYTAŃ
O KRYMIE

WIARYGODNIE
ZWIĘŹLE
TREŚCIWIE

2022

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA WYDAWCY

Obecnie Krym jest prawdopodobnie jednym z najbardziej znanych regionów świata. Trudno znaleźć osobę, która nie słyszałaby o nim. Jednocześnie dla wielu ludzi z zagranicy ten półwysep nad morzem Czarnym stał się swoistą terra incognita. Informacje na temat wydarzeń zachodzących na Krymie nie są szeroko dostępne dla większości mieszkańców świata z jednej przyczyny – kolektywny Zachód prowadzi wobec Krymu wielowymiarową wojnę informacyjną. W wojnie tej wykorzystuje się całe spektrum "broni": od półprawdy, manipulacji i ukrywania istotnych faktów po wręcz otwarte łgarstwo i kłamstwo.

Broszura "25 pytań o Krymie" będzie pomocna dla wszystkich, którzy chcą żyć w świecie prawdy, gdyż tylko dzięki prawdzie możliwe jest budowanie rzeczywistej współpracy i równoprawnych stosunków między narodami świata.

Broszura została wydana w języku rosyjskim i przetłumaczona na 19 języków (angielski, arabski, bułgarski, chiński, czeski, duński, francuski, grecki, hiszpański, holenderski, niemiecki, norweski, polski, portugalski, rumuński, serbski, turecki, węgierski, włoski).

ROZDZIAŁ I

25 PYTAŃ O KRYMIE

1

CO WYDARZYŁO SIĘ NA KRYMIE W 2014 ROKU?

W 2014 roku w wyniku swobodnego objawienia woli narodu Krymu ten półwysep odłączył się od Ukrainy, ogłosił niepodległość i powrócił do Rosji, w której skład wchodził do 1954 r. Przyczynił się do tego zamach stanu dokonany w Kijowie, w wyniku którego mimo gwarancji Niemiec, Francji i Polski obalony został ówczesny prezydent Ukrainy Wiktor Janukowycz. Władzę w kraju przejęły radykalne ugrupowania nacjonalistyczne. Wiodące pozycje spośród tych sił miały organizacje ekstremistyczne, otwarcie domagające się czystek etnicznych ludności rosyjskojęzycznej, która stanowiła przytłaczającą większość mieszkańców półwyspu.
Mieszkańcy Krymu chcąc uniknąć wojny domowej (do której to właśnie doszło później na Donbasie), przy udziale obserwatorów międzynarodowych w dniu 16 marca 2014 roku przeprowadzili ogólnokrymskie referendum, w którym wybierano między wejściem w skład Rosji a pozostaniem w składzie Ukrainy. Za wchodzeniem Republiki Krymu w skład Rosji opowiedziało się 96,77% głosujących w referendum przy frekwencji 83,1%, z kolei w Sewastopolu za przyłączeniem zagłosowało 95,6% przy frekwencji 89,5%.

18 marca w Moskwie została podpisana umowa w sprawie przyjęcia Republiki Krymu i miasta Sewastopola w skład Federacji Rosyjskiej. Kilka dni później, 20 i 21 marca, obie izby Zgromadzenia Federalnego (rosyjskiego parlamentu) jednogłośnie ratyfikowały umowę w sprawie przyjęcia Republiki Krymu i miasta Sewastopola w skład Federacji Rosyjskiej.

1846

2

CZY KRYM MIAŁ PRAWO ODŁĄCZYĆ SIĘ OD UKRAINY?

Ogłoszenie niezależności Republiki Krymu było legitymną formą realizacji przez jej naród prawa do samostanowienia, o którym mowa w artykule 1 Karty Narodów Zjednoczonych, artykule 1 Paktu praw obywatelskich i politycznych 1966 r., artykule 1 Paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych 1966 r., w Deklaracji zasad prawa międzynarodowego dotyczących przyjaznych stosunków i współdziałania państw zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych i które zostało wielokrotnie potwierdzono przez rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ i orzeczenia Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości ONZ. Realizacja tego planu miała miejsce na tle zamachu stanu w Kijowie i obalenia urzędującego prezydenta Ukrainy Wiktora Janukowicza. W tych warunkach władze Krymu przeprowadzając referendum działały zgodnie z literą prawa. Na podstawie nie pozostawiającego żadnych wątpliwości wyniku referendum (96,77% głosujących było za połączeniem Krymu z Rosją przy frekwencji 83,1%) w dniu 17 marca 2014 roku została ogłoszona niepodległość Republiki Krymu, a następnego dnia, tj. 18 marca, została podjęta i formalnie zatwierdzona decyzja o ponownym zjednoczeniu już niepodległego Krymu z Rosją.

3

DLACZEGO ROSJA ZGODZŁIA SIĘ NA WEJŚCIE KRYMU W SKŁAD FEDERACJI ROSYJSKIEJ?

Przede wszystkim, Rosja brała pod uwagę, ze w Kijowie obalono legitymnego prezydenta Ukrainy, który był postrzegany przez mieszkańców Krymu jako gwarant praw mniejszości narodowych, w tym ludności rosyjskojęzycznej. Oprócz tego po ogłoszeniu niezależności Krymowi groziły niebezpieczeństwo wojny i czystek etnicznych, gdyż w wyniku zamachu stanu władzę w Kijowie przejęli nacjonaliści i neonaziści. W kraju zaczęły się rozprawy z ludnością cywilną, przede wszystkim z osobami rosyjskojęzycznymi. Tym rozprawom towarzyszyła przemoc, areszty masowe, pogromy i zabójstwa. Dla przykładu, 20 lutego 2014 roku, mniej więcej miesiąc przed ponownym zjednoczeniem Krymu z Rosją, w Korsuniu Szewczenkowskim (obwód czerkaski, Ukraina), nacjonaliści i bojówkarze "Prawego sektora" zaatakowali wracających autokarami z Kijowa do domu mieszkańców Krymu, którzy byli zwolennikami "Antymajdanu". Radykałowie podpalili autokary i rozprawili się z bezbronnymi ludźmi, nie szczędząc ani kobiet, ani osób starszych. Kilka osób zostało zastrzelonych, wielu zaginęło.
W takich okolicznościach Rosja nie mogła nie zareagować na niebezpieczeństwo masowej zagłady Rosjan i rosyjskojęzycznych mieszkańców Krymu przez ukraińskich nacjonalistów oraz na swobodne objawienie woli przez mieszkańców Krymu. Przy czym Rosja, bez wątpienia, wychodziła z założenia, że przeprowadzone przez krymski parlament i rząd demokratyczne procedury w sprawie odłączenia się od Ukrainy i zwrócenia się do władz Rosji o wejście w jej skład mają absolutnie legalny charakter.

4

DLACZEGO PONOWNE ZJEDNOCZENIE KRYMU Z ROSJĄ NIE MO ŻNA NAZWAĆ "ROSYJSKĄ OKUPACJĄ" KRYMU?

Zgodnie z Umową z 21 kwietnia 2010 roku o stacjonowaniu Floty Czarnomorskiej Federacji Rosyjskiej na terenie Ukrainy, zawartą między Rosją a Ukrainą, w czasie referendum z 2014 roku na Krymie legalnie przebywali wojskowi rosyjscy. Jednocześnie liczni obserwatorzy międzynarodowi podkreślali, że wojskowi nie ingerowali w przebieg referendum.

Warto podkreślić, że Rosja ponownie zjednoczyła się nie z częścią terytorium Ukrainy, lecz z niepodległym Krymem. 17 marca 2014 r. Wierchowna Rada Republiki Krymu na podstawie swobodnego objawienia woli przez mieszkańców Krymu podczas referendum 16 marca podjęła decyzję o ogłoszeniu Krymu niezależnym państwem suwerennym – Republiką Krymu, w której Sewastopol stanowi miasto o odrębnym statusie. 18 marca Republika Krymu podpisała umowę międzynarodową z Rosją o wejście w jej skład. 21 marca 2014 r. Prezydent Rosji podpisał Ustawę federalną Federacji Rosyjskiej o wejście w jej skład Krymu i Sewastopolu.

Спасибо за Побе

5

CZY NA KRYMSKIM REFERENDUM Z 2014 ROKU BYLI OBECNI OBSERWATORZY MIĘDZYNARODOWI?

Krymskie referendum z 16 marca 2014 roku zostało przeprowadzone w zgodzie ze wszystkimi procedurami. Spełniało ono wymagania demokratycznego państwa prawa oraz normy prawa międzynarodowego. Przebieg głosowania śledziło wielu zagranicznych obserwatorów. Łącznie na referendum z 16 marca pracowało 130 specjalistów z 23 krajów świata. Były to m.in. przedstawiciele USA, Izraela, Chin, Mongolii, krajów UE (Niemcy, Francja, Włochy, Grecja, Hiszpania) i szeregu innych państw. Obserwatorami referendum byli również posłowie parlamentów z państw Europy Zachodniej i Wschodniej, oraz posłowie Europarlamentu. Warto podkreślić, ze zaproszenia dla obserwatorów miały charakter otwarty i każde państwo, organizacja międzynarodową lub niekomercyjna mogły swobodnie wysłać swoich przedstawicieli dla obserwowania swobodnego objawienia woli mieszkańców Krymu.

Zagraniczni obserwatorzy wysoko ocenili poziom przygotowania referendum, potwierdzając jego zgodność z normami demokratycznego ustawodawstwa oraz legalność przeprowadzonego głosowania. Zwrócili także uwagę na znaczne zniekształcanie informacji w amerykańskich i europejskich mediach w sprawie wydarzeń na Krymie, oraz wskazali na konieczność poszanowania wyboru Krymian. W dniu 20 marca 2014 roku Rada Praw Człowieka Rosji wydała opinie o referendum na Krymie, oświadczając, że głosowanie przebiegło bez pogwałcenia demokratycznych procedur, z udziałem obserwatorów międzynarodowych i bez nacisku na Krymian.

6 JAKIE NARODOWOŚCI ZAMIESZKUJĄ KRYM?

Historycznie Krym jest regionem wieloetnicznym. Obecnie półwysep zamieszkuję łącznie 2,4 mln osób z 175 wspólnot narodowych, z których 65,3% stanowią Rosjanie, 15,1% – Ukraińcy, 10,2% – Tatarzy Krymscy. Oprócz tych narodowości Krym zamieszkują także Ormianie, Azerowie, Białorusini, Grecy, Żydzi, Włosi, Koreańczycy, Mołdawianie, Niemcy Uzbecy, Karaimi, Krymczacy i inni. Wiele z tych wspólnot narodowych posiada autonomie kulturalne, co dodatkowo sprzyja zachowaniu i rozwojowi ich kultur, języków i tradycji. Konstytucja Krymu, przyjęta po ponownym zjednoczeniu Krymu z Rosją po raz pierwszy nadała status języków państwowych rosyjskiemu, ukraińskiemu i krymskotatarskiemu. Krym jest nasycony kulturą swego narodu wieloetnicznego. Różnorodność etniczna ma swoje odzwierciedlenie w architekturze, zabytkach, kuchnie, literaturze i świętach.

7

JAK WYGLĄDA SYTUACJA Z TATARAMI KRYMSKIMI NA PÓŁWYSPIE?

Po ponownym zjednoczeniu Krymu z Rosją zachodnie media tak jakby na zamówienie zaczęły pisać o tym, że za rosyjskiej władzy sytuacja Tatarów krymskich uległa pogorszeniu. Tak naprawdę to 23 lata ukraińskiej władzy dorowadziły Tatarów krymskich na skraj katastrofy. Jeszcze w 2006 roku Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Rasowej ONZ zwrócił uwagę na złe warunki zamieszkania Tatarów Krymskich i szczególnie podkreślił komplikacje związane z integracją społeczną i gospodarczą w społeczeństwo ukraińskie, problemy otrzymania przez nich obywatelstwa ukraińskiego. Jak się wyjaśniło, wielu z nich było pozbawionych nie tylko prawnych gwarancji własności, ale też fizycznego dostępu do infrastruktury, m.in. do wodociągów, prądu, gazu i ogrzewania.

W wyniku trzech rund monitoringu przestrzegania przez Ukrainę Konwencji Ramowej Rady Europy o ochronie praw mniejszości, Komitet Ministrów Rady Europy przyjął cały szereg rezolucji, które konsekwentnie nakazywały władzom Ukrainy, aby rozwiązały problemy Tatarów krymskich w sferze gospodarczej, socjalnej, kulturowej i społecznej. Zostało także wyrażone zaniepokojenie z powodu zwiększającej się liczby przypadków rasizmu i nietolerancji.

Dopiero po znalezieniu się społeczności krymskotatarskiej w polu prawnym Rosji zostały rozwiązane dwa najważniejsze problemy tego narodu. Po pierwsze, językowi krymskotatarskiemu nadano status urzędowego na terenie Krymu, a po drugie, zostały prawnie uregulowane własnościowe prawa Tatarów krymskich do gruntów. Równolegle z tym został zapewniony trwały udział przedstawicieli tego narodu we wszystkich organach władzy. W latach 2014–2019 na terenie Krymu zarejestrowano około 400 meczetów, wybudowano 11 nowych i odnowiono 2 stare meczety. W języku krymskotatarskim ukazuje się dużo literatury – 45% wszystkich nowych książek. W dziesiątkach państwowych szkół i klasach językiem nauczania jest krymskotatarski. W tym języku nadaje m.in. telewizja i radio, oraz wydawana jest prasa.

8

JAKIE SANKCJE OGŁOSIŁY KRAJE ZACHODU I UKRAINA WOBEC KRYMU?

Po ponownym zjednoczeniu Krymu z Rosją w 2014 roku kraje Zachodu i Ukraina wprowadziły wobec półwyspu kompleksowe sankcje pod pretekstem tego, że Krym rzekomo został przez Rosję okupowany. Przy czym nikt nie wziął pod uwagę demokratycznego wyboru Krymian, dokonanego w ogólnokrymskim referendum.
Jednak najbardziej się “wyróżnił” kijowski reżym nacjonalistyczny. W latach 2014-2015 władze ukraińskie w całości przerwali dostęp wody do Krymu przez kanał Siewierokrymski, przez który półwysep otrzymywał 85% wody z międzynarodowej rzeki Dniepr (płynie z Rosji i Białorusi przez Ukrainę).
Organizacja ekstremistyczna Medżlis i nacjonaliści ukraińscy przy pomocy Kijowa zorganizowali wybuchy, które uszkodziły linie elektroenergetyczne (dostawiające 80% energii elektrycznej na półwysep), żywnościową i transportową blokady Krymu. Zostały również wstrzymane dostawy gazu dla przedsiębiorstw i mieszkańców Krymu. To wszystko miało bardzo zły wpływ na sytuację humanitarną na półwyspie.
Sankcje wobec Krymu ze strony Zachodu polegają na całkowitym zakazie importu i eksportu, zakazie inwestowania na terenie Krymu, w tym zakupu nieruchomości, dofinansowania biznesów,

świadczenia usług, np. turystycznych. Zagraniczne statki mają zakaz wejścia do portów na Krymie, a samoloty nie mogą lądować na krymskich lotniskach. Oprócz tego, mieszkańcom Krymu, czyli obywatelom Rosji, odmawia się obsługi w znajdujących się na terenie Rosji placówkach konsularnych państw zachodnich.
W ten sposób Zachód i Ukraina złamały jedno z podstawowych praw człowieka – prawo na życie, w tym na higienę i żywność, wodę i ciepło, na swobodę przemieszczania się, na wolność sumienia i przekonań. W konsekwencji zamiast pomocy “anektowanemu” według wersji zachodniej Krymowi, mieszkańcy Krymu zostali ukarani za wyrażenie swojej woli poprzez demokratyczną procedurę na referendum z 2014 roku.

ЦЕРКОВНАЯ ЛАВКА

ЯЛТИНСКИЙ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ФОРУМ
YALTA
INTERNATIONAL
ECONOMIC FORUM
20-22
апреля
April 2017
МИР
СТРАНА
ЧЕЛОВЕК
WORLD
COUNTRY
HUMAN
Новые тренды
экономического
развития
New Trends
of Economic
Development
20-22
апреля

9

CZYM JEST MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ KRYMU?

Utworzenie Międzynarodowego stowarzyszenia przyjaciół Krymu ogłoszono na III Międzynarodowym Forum Ekonomicznym w Jałcie w kwietniu 2017 roku. Z taką inicjatywą wyszli znani działacze społeczni i aktywiści z szeregu zagranicznych państw, opowiadający się za normalizacją stosunków z Rosją i rozwojem więzi gospodarczych, biznesowych, kulturowych i humanitarnych z Krymem.

Jednym z pierwszych kroków stowarzyszenia było wystosowanie apelu do parlamentów i narodów świata w sprawie konieczności odnowy mechanizmów bezpieczeństwa i współpracy, powrót do konstruktywnego dialogu z Rosją, o rezygnację z polityki jednostronnych sankcji i poszanowanie legalnego wyboru narodu Krymu.

Obecnie narodowe Kluby przyjaciół Krymu, wchodzące w skład stowarzyszenia, istnieją w ponad 30 krajach świata. Radzie koordynacyjnej przewodniczy znany polityk i działacz społeczny, były premier Słowacji i przewodniczący Stowarzyszenia przyjaźni słowacko-rosyjskiej Ján Čarnogurský. Przyjaciele Krymu aktywnie występują na takich forach międzynarodowych jak Rada Praw Człowieka ONZ, OBWE itd.

БАНДЕРА, ШУХЕВИЧ –
ГЕРОЇ УКРАЇНИ!

10

DLACZEGO MIESZKAŃCY KRYMU SĄ ZDANIA, ŻE OBECNIE NA UKRAINIE ZOSTAŁ WPROWADZONY REŻIM NAZISTOWSKI?

Udział neonazistów i radykałów w zamachu stanu na Ukrainie w 2014 roku był ostatnią kroplą, która przelała czarę goryczy krymskiego społeczeństwa i pod wieloma względami sprawił, że wybrali oni ponowne zjednoczenie z Rosją.

Dzisiaj na Ukrainie odnotowuje się całe spektrum przejawów neonazizmu na poziomie państwowym. Po pierwsze, mowa o heroizacji nazizmu i kolaborantów nazistowskich z czasów II Wojny Światowej, uznanych za przestępców przez Trybunał w Norymberdze. Dzieje się to przy milczącej akceptacji Zachodu. Na przykład, współcześni “bohaterowie” Ukrainy to nazistowscy przestępcy tacy jak Stepan Bandera czy Roman Szuchewycz. Stawiane są im pomniki, stają się oni patronami ulic i innych obiektów.

Władze w Kijowie fałszują historię na szeroką skalę, wybielają kolaborantów, nawet takich, którzy służyli w osądzonych przez Trybunał w Norymberdze formacjach SS. Dla przykładu, w grudniu 2017 w ukraińskim Łucku z inicjatywy Ukraińskiego Instytutu Pamięci Narodowej pośmiertnie zostały przyznane “Bojowe rycerskie krzyże Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów – Ukraińskiej Powstańczej Armii OUN-UPA” kolaborantom, którzy odbywali służbę w niemieckiej policji pomocniczej (Hilfspolizei) i brali udział w masowych rozstrzeliwaniach Żydów. Władze ukraińskie również kontynuują budowanie pomników i tablic upamiętniających bojowników OUN-UPA i regularnie oddają hołd do dziś żyjącym byłym poplecznikom faszystowskim.

Zamiast walki z przejawami różnych form nietolerancji i ksenofobii w swoim kraju, władze w Kijowie wolą zamykać oczy na bezprawie radykałów i ekstremistów. Najbardziej rażącym przestępstwem ukraińskich neonazistów i nacjonalistycznych radykałów, wspierających ukraińskie władze, były wydarzenia z 2 maja 2014

roku w Odessie w Domu Związków Zawodowych, w trakcie których zostało zabitych i żywcem spalonych około 50 nieuzbrojonych aktywistów społecznych. Międzynarodowe organizacje obrony praw człowieka apelowały do rządu Ukrainy o przeprowadzenie szczegółowego śledztwa i ukaranie winnych tej tragedii. W październiku 2021 roku Specjalny Przedstawiciel EU ds. praw człowieka Eamon Gilmore stwierdził o konieczność osiągniecia postępu w tym śledztwie, jednak do tej pory władze Ukrainy nie śpieszą się z przeprowadzeniem dochodzenia w sprawie tego okropnego przestępstwa.

Wypowiedzi niektórych czołowych ukraińskich polityków tylko potwierdzają, że są oni zwolennikami idei nazistowskich. Np. Przewodniczący Rady Najwyższej Ukrainy Andrij Parubij we wrześniu 2018 roku w programie nadawanym na żywo na stacji ICTV nazwał Hitlera "największym człowiekiem, który praktykował demokracje bezpośrednią". W czerwcu 2020 r. burmistrz Chersoniu Mikołajenko złożył życzenia mieszkańcom z okazji rocznicy ogłoszenia przez kolaboracjonistów z Organizacji nacjonalistów ukraińskich w 1949 r. we Lwowie "Aktu odnowienia Państwa Ukraińskiego", w którym zapisano zobowiązanie "ściśle współpracować z Wielkimi Niemcami narodowosocjalistycznymi, które pod dowództwem Adolfa Hitlera tworzą nowy porządek w Europie i na świecie i pomagają narodowi ukraińskiemu wyzwolić się spod okupacji moskiewskiej". Z kolei w kwietniu 2021 roku w Kijowie odbył się kolejny marsz upamiętniający dywizję SS "Galizien". Adepci nazizmu nie spotkali się z żadnym sprzeciwem ze strony władzy, chociaż bez owijania w bawełnę nazywali siebie "siłą, która będzie rządzić krajem".

Corocznie 1 stycznia w Kijowie i innych dużych miastach Ukrainy za aprobatą władz kijowskich z okazji dnia urodzin głównego kolaboracjonisty nazistowskiego Stiepana Bandery odbywają się agresywne marsze masowe pod hasłami neonazistowskimi i ksenofobicznymi, głownie antysemickimi i rusofobicznymi. W lipcu 2021 roku do Rady Najwyższej Ukrainy zgłoszono projekt ustawy o świętowaniu 80-lecia powstania UPA. Między innymi proponowano w nim zwrócić tytuł Bohatera Ukrainy Szuchewiczowi i Banderze.

11

W JAKIM CELU ROSJA INWESTUJE TAK DUŻO PIENIĘDZY W ROZWÓJ KRYMU?

Warto odnotować fakt, że przed 2014 rokiem Ukraina faktycznie nie inwestowała w rozwój Krymu. Do upadku doprowadzono wiele gałęzi gospodarki półwyspu. Od 2014 roku Rosja zainwestowała w rozwój Krymu ponad 1,3 tryliona rubli (około 18,5 mld dolarów USA). Głównym celem inwestycji jest zwiększenie jakości i poziomu życia Krymian oraz umożliwienie Republice Krymu i Sewastopolowi integracji do rosyjskiej przestrzeni gospodarczej.

W pierwszej kolejności inwestowano w modernizacje infrastruktury. Największe inwestycje to most przez Cieśninę Kerczeńską o długości 19 km, autostrada "Tauryda" od Kerczu do Sewastopola oraz międzynarodowe lotnisko w Symferopolu o przepustowości ponad 8 mln pasażerów rocznie. W celu zapewnienia ciągłej dostawy prądu i niezależności energetycznej półwyspu zostały wybudowane dwie elektrownie o mocy ogólnej 960 MW. W taki sposób własna produkcja energii wzrosła 2,9-krotnie. Prócz tego cały czas jest prowadzona modernizacja budynków mieszkalnych, budowane są nowe przedszkola, szkoły i szpitale wyposażone we współczesny sprzęt medyczny. Skalę zmian można ocenić chociażby po takim wskaźniku jak finansowanie drogownictwa – odnotowano 27-krotny (!) wzrost.

12

PO CO NA KRYMIE UTWORZONO SPECJALNĄ STREFĘ EKONOMICZNĄ? NA CZYM ONA POLEGA?

Specjalna strefa ekonomiczna została utworzona na terenie całego Krymu (Republiki Krymu i Sewastopola) w celu przyciągnięcia do regionu inwestycji i w celu rozwoju gospodarki Krymu w warunkach sankcji zachodnich. Ta strefa polega na specjalnym trybie prowadzenia działalności gospodarczej, który przewiduje specjalne reguły i ulgi dla biznesu na Krymie. M.in. rezydenci specjalnej strefy ekonomicznej są na 10 lat zwolnieni z podatków majątkowych i dochodowych do budżetu Federacji, a na 3 lata – z podatku gruntowego. Dodatkowo do budżetu regionalnego przez pierwsze trzy lata odprowadza się zaledwie 2% przychodu, od 4. do 8. roku – 6%, a od 9. roku – 13,5%.
Spółki zarejestrowane w specjalnej strefie ekonomicznej korzystają z przyspieszonej amortyzacji własnych środków trwałych, zwolnione są z opłat celnych i podatków . Ważne jest także to, że inwestorzy mają prawo do wydzierżawienia gruntów należących do miasta lub Republiki bez obowiązkowego w takiej sytuacji przetargu pod warunkiem, że zrealizują projekt inwestycyjny.

13

CZY INWESTOWANIE NA KRYMIE JEST MOŻLIWE W OBLICZU NAŁOŻONYCH PRZEZ ZACHODNIE KRAJE SANKCJI?

Nawet w dobie sankcji zagraniczne firmy i przedsiębiorcy mogą swobodnie inwestować na Krymie. Takie projekty już są realizowane. Z reguły inwestor, który chce rozwijać swój biznes na Krymie, w jednym z rosyjskich regionów rejestruje nowe przedsiębiorstwo, które później będzie funkcjonować na półwyspie. Dzięki temu przedsiębiorca unika sankcji i korzysta z przywilejów specjalnej strefy ekonomicznej. Prócz tego w 2021 roku na terenie Krymu zostały wdrożone specjalne regulacje prawne. Nowe prawo zapewnia inwestorom z innych regionów Rosji prywatność. Jest to sposób na ochronę przed sankcjami.

HOOKAH SHOP SU
ОХЛАДИСЬ В ТЕНЬКЕ!

14 CZY KRYM ODWIEDZA DUŻO TURYSTÓW Z ZAGRANICY? CZY ZWIEDZANIE KRYMU JEST BEZPIECZNE?

Krym jest dostępny do zwiedzania dla turystów z zagranicy. Każdy chętny może przyjechać na ten magiczny półwysep, wyróżniający się bogatą historią. Każdego roku setki tysięcy turystów z zagranicy, przede wszystkim z Ukrainy, Białorusi, Chin i innych krajów, przyjeżdżają na Krym w poszukiwaniu niezapomnianych wrażeń, pięknych krajobrazów, pomników historii i zabytków kultury. Turyści z zagranicy nie otrzymują pieczątek do paszportu, stąd dane statystyczne o liczbie zagranicznych gości mają szacunkowy charakter. Jednak w 2021 roku został ustanowiony absolutny rekord liczby odwiedzających: w ciągu 9 miesięcy Krym odwiedziło 8,3 mln turystów. Jest to o 25% więcej niż w analogicznym okresie 2019 roku.

Na Krymie można odpocząć bezpiecznie i komfortowo. Sytuacja na półwyspie jest stabilna i spokojna. Mieszkańcy Krymu są bardzo przyjaźni wobec turystów. Ich gościnność w połączeniu z przyrodą Krymu nikogo nie pozostawi obojętnym.

PASSPORT

15

CZY ZAGRANICZNI TURYŚCI WJEŻDŻAJĄCY NA KRYM OTRZYMUJĄ PIECZĄTKĘ DO PASZPORTU?

Zagraniczny turysta nie powinien się o to martwić: żadnych pieczątek do paszportu podczas wizyty na Krymie się nie stawia. Krym nie jest osobnym państwem, lecz częścią Federacji Rosyjskiej. Wjazd na Półwysep Krymski odbywa się zgodnie ze standardowymi zasadami wewnętrznego ruchu lotniczego, kolejowego czy samochodowego. Pieczątkę do paszportu stawia się podczas przekraczania granicy Rosji. W związku z tym fakt wizyty obcokrajowca na Krymie lub w jakimkolwiek innym regionie Rosji jest trudny do ustalenia. Jedynie sam obcokrajowiec ma wpływ na to, czy informacja ta pójdzie w świat.

16

CZY DLA ZWIEDZANIA KRYMU POTRZEBNE JEST JAKIEKOLWIEK ZEZWOLENIE?

Do zwiedzania Krymu nie jest potrzebne żadne zezwolenie. Jeśli planujesz wycieczkę na Krym z jakiegokolwiek miasta Rosji, np. z Moskwy, Petersburga, Soczi, Rostowa nad Donem, Krasnodaru lub Nowosybirska, wystarczy sam bilet na samolot lub pociąg. Żeby podróż lub delegacja na Krym odbyła się jeszcze bardziej komfortowo, zalecamy wjazd na Krym od strony rosyjskich regionów, w pierwszej kolejności tych graniczących z Krymem – z kraju krasnodarskiego lub obwodu rostowskiego.

17

JAKI JEST STOSUNEK MIESZKAŃCÓW KRYMU DO OBCOKRAJOWCÓW?

Jak w każdym innym regionie Rosji, na Krymie obcokrajowcom jest okazywana życzliwość i gościnność. Krymianie są tolerancyjni i nie oceniają ludzi po ich narodowości lub przynależności państwowej. Władze i mieszkańcy półwyspu ochoczo zapraszają na Krym gości z zagranicy. Oprócz słynnej otwartości rosyjskiej duszy, istnieją też szczególne powody do zapraszania gości.

Władze Krymu zapraszają obcokrajowców, aby goście na własne oczy mogli zobaczyć, co się tutaj dzieje. Zachodnie media wciąż odczuwają potrzebę podawania nieprawdziwych informacji o Krymie i pisania o łamaniu praw człowieka, o “reżimie wojskowym” na rzekomo “anektowanym” Krymie. W rzeczywistości sytuacja wygląda zupełnie inaczej: półwysep żyje w pokoju i prężnie się rozwija. Widzi to każdy obcokrajowiec, który po raz pierwszy odwiedza Krym.

Prócz tego, Krymianie są zainteresowani w pozyskiwaniu inwestycji i stwarzaniu nowych miejsc pracy, oraz w realizacji projektów w zakresie organizacji odpoczynku, rolnictwa i rehabilitacji leczniczej.

18

W JAKICH JEŻYKACH MÓWI Ą NA KRYMIE? CZY MOŻNA KORZYSTAĆ Z ANGIELSKIEGO?

Na Krymie można bez obaw rozmawiać na ulicy, w kawiarni, w sklepie i w każdym innym miejscu publicznym w dowolnym języku obcym, w tym po angielsku. Przecież Krym jest jednym z wieloetnicznych regionów Rosji. Od 2014 roku status języka oficjalnego w Republice Krymu posiadają języki rosyjski, ukraiński i krymskotatarski. Większość mieszkańców posługuje się co najmniej dwoma z nich.

Jeżeli mówisz tylko po angielsku, problemy mogą być z odczytywaniem nazw ulic i szyldów sklepów. Niemniej, z reguły personel hoteli i restauracji ma podstawową znajomość języka angielskiego i pomoże ci się odnaleźć. Oprócz tego, napisy na drogowskazach na głównych szlakach drogowych są zarówno po rosyjsku, jak i po angielsku.

19

JAK CZĘSTO WOJSKOWI I POLICJANCI NA KRYMIE SPRAWDZAJĄ DOKUMENTY U PRZECHODNIÓW?

Reżym sprawdzania dokumentów w Republice Krymu jest taki sam jak w innych regionach Rosji. Poprosić o okazanie dokumentów mają prawo policjanci i funkcjonariusze Rosgwardii, która razem z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych pełni funkcje ochrony porządku publicznego. Zresztą jest mało prawdopodobne, że będą to robili, jeśli nie popełniasz wykroczenia. Co się tyczy wojskowych, nie sprawdzają oni dokumentów na ulicach. Z kolei straż graniczna sprawdza dokumenty obcokrajowców jedynie w momencie przekraczania granicy przy odprawie paszportowej, np. na lotnisku, jeśli przyleciałeś do Rosji lub wylatujesz za granicę.

20

CZY NA KRYMIE MOŻNA KORZYSTAĆ Z KART PŁATNICZYCH?

Obecnie z powodu nałożonych przez zachodnie kraje sankcje goście z zagranicy nie mogą korzystać ze swoich kart płatniczych, wyemitowanych przez banki zagraniczne. Jednak wszystkie rosyjskie karty (w tym Visa i MasterCard) są obsługiwane bez ograniczeń.

Alternatywnym rozwiązaniem jest zakup karty SIM jednego z rosyjskich operatorów komórkowych i płatności bezkontaktowe (zbliżając smartfon do terminalu płatniczego) środkami z rachunku telefonicznego. Przy płatnościach bezgotówkowych za produkty i usługi nie jest pobierana prowizja.

Krym jest częścią Rosji, dlatego za zakupy płaci się w rublach.

21 CZY PODRÓŻNI MOGĄ WYNAJĄĆ NA KRYMIE AUTO?

Około 40% turystów przyjeżdżających na wczasy na Krym, przylatują samolotem lub przyjeżdżają pociągiem. Do komfortowego przemieszczania się po półwyspie można wynająć samochód.
Na Krymie nie funkcjonują międzynarodowe sieci wypożyczalni samochodów, jednak do dyspozycji jest wiele krymskich firm. Wystarczy jedynie spełniać parę wymagań: wypożyczyć auto może osoba powyżej 23 r.ż. (chociaż są firmy, które wypożyczają samochody osobom w wieku 19–21 lat) oraz mająca co najmniej trzyletni staż jazdy samochodem (czasem wystarczy też jeden rok). Właściwie to tyle z wymagań.
Niezbędny będzie paszport, prawo jazdy i voucher, jeśli auto zostało zarezerwowane z wyprzedzeniem. Zwłaszcza w okresie letnim wcześniejsza rezerwacja jest istotna, gdyż przyjeżdża wtedy wielu wczasowiczów i zapotrzebowanie na wypożyczane auta gwałtownie rośnie. Najlepiej dokonywać rezerwacji z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem.
Koszt wypożyczenia zależy od klasy samochodu, pory roku i innych czynników. Z reguły ceny zaczynają się od 2000 rubli (od 30 $/25 €) za dobę. Depozyt może wynosić od 10 tys. rubli wzwyż. Jednak najważniejsze jest to, że wypożyczając samochód można za darmo jeździć po nowych wysokiej jakości drogach, zwiedzając liczne zabytki półwyspu i rozkoszując się pobytem na słonecznym Krymie.

22 JAKIE SĄ NAJBARDZIEJ ZNANE ZABYTKI NA KRYMIE?

Na Krymie można znaleźć wiele malowniczych krajobrazów i wspaniałych pomników architektury. Na spokojne zapoznanie się ze wszystkimi najistotniejszymi miejscami półwyspu nie wystarczy nawet całego miesiąca. Niezapomnianych wrażeń można poszukać w starodawnych miastach w jaskiniach, starożytnych ruinach, średniowiecznych twierdzach, pałacach imperatorów, w znanym i cenionym na świecie Nikickim ogrodzie botanicznym, w parkach z egzotyczną roślinnością, ale też we współczesnych muzeach.

Wycieczkę po niezwykłym Półwyspie Krymskim można rozpocząć od brzegu Południowego – pasu wybrzeża Morza Czarnego o szerokości od 2 do 12 km i o długości około 170 km (od Sewastopola do masywu górskiego Karadah). Właśnie w tej okolicy są zlokalizowane takie zabytki jak Jaskółcze Gniazdo (uważane za jeden z symboli Krymu), Pałac w Liwadii (letnia rezydencja ostatniego rosyjskiego cara Mikołaja II, miejsce spotkań liderów ZSRR, USA i Wielkiej Brytanii w 1945 roku), Pałac Woroncowa (jedyna na świecie budowla z niezwykle twardego i trwałego diabazu). Dla chcących zapoznać się ze wschodnimi tradycjami Krymu polecamy koniecznie odwiedzić Pałac chanów krymskich w Bakczysaraju, w którym rezydowali władcy Chanatu Krymskiego w XVI-XVIII wieku.

Tuż po przybyciu na Krym polecamy kupić przewodnik, aby nie ominąć najciekawszych rzeczy.

23 JAKA JEST KUCHNIA KRYMSKA?

Kuchnia Krymu jest bardzo różnorodna, stanowi ona połączenie kuchni ponad 80 narodów świata. Na półwyspie można skosztować dań rosyjskich, ukraińskich, krymskotatarskich, ormiańskich, greckich oraz innych narodów, zamieszkujących Krym.

Kuchnia krymskotatarska jest dość popularna wśród gości i mieszkańców Krymu. Jej podstawą są głównie dania mięsne. Podróż kulinarną najlepiej zacząć od takich dań jak dolma, czebureki czy jantyki, a na deser polecamy spróbować krymską baklawę – słodkie ciasto z miodem i orzechami. Sycące dania ukraińskie, takie jak wareniki z wiśnią i twarogowe placuszki syrniki są idealne na śniadanie lub obiad. Aromatyczny ormiański szaszłyk z wieprzowiny (chorowac) z cienkim ormiańskim podpłomykiem (lawasz) to wspaniały kaukaski akcent na kolację. Zaś unikatowye karaimskie wypieki już od dawna są prawdziwym krymskim specjałem, którego nie spróbujesz w żadnej innej części Rosji. Oczywiście, na Krymie są obecne również cenione przez wielu dania kuchni rosyjskiej: bliny, rasstiegaje, pielmieni. Kuchnia rosyjska to też różnorodne gorące i chłodne pierwsze dania: szczi, borszcz, okroszka, ucha.

W kuchni krymskiej znalazło się miejsce też dla warzyw, owoców, ryb, owoców morza i mięsa. Nieprzypadkowo Krym nazywany jest rajem dla smakoszy i miłośników wyszukanych win.

24 CO ZROBIĆ W SYTUACJI NIESZCZĘŚLIWEGO WYPADKU NA KRYMIE (NP. WYPADEK SAMOCHODOWY, KONTUZJA, CHOROBA)?

W czasie podróży do innych krajów każdemu może przydarzyć się choroba lub nieszczęśliwy wypadek. Aby podróż na Krym była komfortowa i bezpieczna, przed przyjazdem do Rosji należy wykupić ubezpieczenie turystyczne. Leczenie turystów z zagranicy nieposiadających ubezpieczenia odbywa się odpłatnie. Z polisą koszty leczenia pokrywa ubezpieczyciel. Jednak ubezpieczenie nie obejmuje przypadków zaistniałych w stanie nietrzeźwości czy odurzenia narkotycznego. Obcokrajowiec, który w czasie podróży zachorował lub doznał urazu, powinien zadzwonić do ubezpieczyciela, którego numer jest podany w polisie, i uzyskać wskazówki dotyczące lokalizacji najbliższej przychodni. W przypadkach wymagających niezwłocznej pomocy medycznej należy wezwać pogotowie, dzwoniąc pod numer 112 (jednolity numer alarmowy, obowiązujący w wielu krajach) lub 103.

Симферополь

25

JAK NAJŁATWIEJ DOSTAĆ SIĘ NA KRYM?

Najłatwiej i najszybciej na Krym można dostać się samolotem. W kwietniu 2018 roku w stolicy Krymu, w Symferopolu zostało otwarte lotnisko imienia I.K.Ajwazowskiego, które jest położone w 14 km od stolicy półwyspu. Pod względem liczby obsłużonych pasażerów lotnisko wchodzi jest wśród 10 najpopularniejszych w kraju. Np. w 2018 roku lotnisko obsłużyło ponad 5 mln pasażerów. Lot z Moskwy lub Petersburga potrwa od 2 do 2,5 godz. Istnieją również połączenia z innych miast Rosji, np. z Jekaterynburga, Kazania, Niżniego Nowogrodu, Permu i innych. Z takich miast na południu Rosji jak Rostów nad Donem, Soczi czy Krasnodar można dostać się na Krym nawet w 1 godzinę. Na lotnisku istnieje możliwość wypożyczenia samochodu aby można było samodzielnie zwiedzać półwysep. Dostępne są również taksówki i komunikacja miejska.
Oprócz tego na Krym można się dostać samochodem, wypożyczonym w jednym z rosyjskich miast lub własnym. Po otwarciu Mostu Krymskiego przez Cieśninę Kerczeńską podróż samochodem stała się o wiele szybsza i bardziej komfortowa. Długość mostu wynosi 19 km, żadne opłaty nie są pobierane. Z Moskwy i Petersburga kursuje piętrowy pociąg “Tawrija”, który dowozi turystów do Symferopola lub do miasta-bohatera Sewastopola. Z Anapy (kurort w kraju krasnodarskim) do miasta-bohatera Kercz regularnie kursuje kolejka podmiejska.

ROZDZIAŁ II

CIEKAWOSTKI O KRYMIE

Długość linii brzegowej Krymu wynosi 2500 kilometrów.

Na Krymie stykają się trzy strefy klimatyczne – stepy, góry i subtropik.

W Chersonezie (starożytne miasto, obecnie jego ruiny znajdują się w granicach Sewastopola) przyjął chrześcijaństwo Święty Włodzimierz, Równy Apostołom, Ruski Książę.

W czasie Wojny Krymskiej (1853–1856) Sewastopol był oblegany przez 349 dni.

W 1945 roku Sewastopol razem z Leningradem, Stalingradem i Odessą otrzymał tytuł “Miasto-Bohater” (miasta w ZSRR, które się wyróżniły bohaterską obroną w latach 1941-1945).

Miasto Pantikapajon (Kercz) zostało założone w VII w p.n.e., jakieś 150 lat po założeniu Rzymu.

W lutym 1945 roku w Pałacu w Liwadii odbyła się konferencja przywódców ZSRR, USA i Wielkiej Brytanii poświęcona sprawom pokojowego uregulowania po II wojnie światowej.

Największy międzynarodowy projekt polityczny – Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) – powstał w Jałcie.

Pałac Woroncowa jest jedyną na świecie budowlą zbudowaną z niezwykle twardego i trwałego diabazu.

Most Krymski o długości 19 km jest najdłuższym mostem w Rosji (11,5 km nad lądem, 7,5 km nad morzem).

W górach na Krymie rośnie ponad 200 gatunków roślin endemicznych, niespotykanych gdzie indziej.

Na terenie Krymu znajduje się około 50 słonych jezior.

25 PYTAŃ O KRYMIE

Broszura informacyjna

Grupa redakcyjna: Muradov G.L. (kierownik), Kalmykov S.V. (autor i redaktor), Matiukhin S.A., Pinchuk S.A., Solomentsev M.J., Khozinskaia S.A.

Wydawca: Państwowa Autonomiczna Instytucja Republiki Krymu "Centrum Biznesu i Kultury Republiki Krymu", info@bccrc.ru, +7 495 926 37 70

Wydanie informacyjne dla czytelników zagranicznych omawiające sytuację na Krymie. Zawiera wiarygodne informacje na temat wydarzeń na półwyspie i odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

Obecnie Krym jest prawdopodobnie jednym z najbardziej znanych regionów świata. Trudno znaleźć osobę, która nie słyszałaby o nim. Jednocześnie dla wielu ludzi z zagranicy ten półwysep nad morzem Czarnym stał się swoistą terra incognita z powodu wielowymiarowej wojny informacyjnej, prowadzonej przez kolektywny Zachód wobec Krymu. Broszura “25 pytań o Krymie” będzie pomocna dla wszystkich, którzy chcą żyć w świecie prawdy, gdyż tylko dzięki prawdzie możliwe jest budowanie rzeczywistej współpracy i równoprawnych stosunków między narodami świata.

roszura została wydana w 20 językach.

